

Erwin Mortier: 'Gestameld liedboek' Moedergetijden Uitgeverij de Bezige Bij, Amsterdam 2011. ISBN 9789023464099 (Alzheimer/Dementie/PO/1) Zie ook : www.debezigebij.nl

Soort boek/ Ziekte/ Stijl: *Gestameld liedboek* is een autobiografisch verhaal waarin de Belgische schrijver Erwin Mortier schrijft over de periode waarin zijn moeder alzheimer had. In zeer treffende bewoordingen schetst hij pijnlijke, verdrietige en ontroerende situaties waarin hij zijn aftakelende moeder treft. Hij stelt zich daarbij vragen, waarin velen die te maken hebben met een geliefd persoon die alzheimer krijgt, zich zullen herkennen. Een heel mooi boek dat net als Bernlef's *Hersenschimmen* verplicht gelezen zou moeten worden door iedereen die met alzheimer te maken krijgt.

Over de schrijver: De Vlaamse schrijver Erwin Mortier (1965) studeerde kunstgeschiedenis in Gent en behaalde het diploma van psychiatisch verpleegkundige. Hij werkte als wetenschappelijk medewerker aan het Museum Dr. Guislan, Geschiedenis van de Psychiatrie. In 1999 kwam zijn eerste boek, de roman *Marcel*, uit dat zeer goed werd ontvangen en waarvoor hij diverse prijzen ontving. Naast romans schrijft hij ook essays en poëzie. Van 2005-2007 was Erwin Mortier stadsdichter van Gent.

Korte bespreking: Erwin Mortier beschrijft hier hoe zijn moeder steeds meer last krijgt van de ziekte alzheimer. In steeds weer nieuwe korte stukjes wordt, in prachtige taal, getroffen hoe zijn moeder langzaam aan verandert van een kloeke zelfstandige vrouw in een broos, knokig, steeds vaker angstig, onzeker en verdrietig wrak.

Ze moet verzorgd worden, raakt incontinent, vergeet steeds meer totdat ze bijna nooit meer herkend waar ze is. Met het verder doorzetten van de ziekte wordt het alleen maar erger. Het is een strijd die alleen maar te verliezen is. Haar steun en toeverlaat is haar man, die steeds zwaarder belast wordt met de verzorging van zijn vrouw. Hij doet het met liefde, zoekt vaak naar de persoon die ze was. Maar het wordt steeds zwaarder, ze gaat hem overal volgen, geeft hem steeds minder rust. Tot hij haar dan toch niet meer thuis verzorgen kan.

Ook haar kinderen zien met lede ogen hoe hun moeder steeds meer lijdt onder de ziekte van alzheimer. Op meesterlijke wijze beschrijft Erwin Mortier hoe machteloos zij zich allen voelen, welke twijfels zij hebben, wat ze proberen om de pijn te verzachten, en hoeveel verdriet het hen doet om hun moeder zo te moeten zien.

Erwin Mortier schrijft over de vragen die velen zullen hebben als ze een geliefd persoon zien aftakelen; 'Hoever moeten we gaan om je in leven te houden? Wanneer wordt zorg een ander woord voor pijniging? Je zult er niets van merken. Wat nog aan besef of bewustzijn in je sluimert, een angstig uilenjong ergens diep in de wirwar van ingezakte balken in je hoofd, zal wegglijden in de nevel van de morfine – dat hopen wij.'

Dat alles maakt dit boek tot een prachtig boek waarin het harde, pijnlijke, rauwe aan de situatie naast het kwetsbare, emotievolle, tedere, ontroerende wordt beschreven. Zonder iets af te doen aan vermoeidheid, machteloosheid, uitzichtloosheid.

Wat viel op: Dit is een heel mooi boek waarin Erwin Mortier, als de fijnbesnaarde taalkunstenaar die hij is, vele gevoelens, emoties, verval, en verlies goed geraakt beschreven heeft. Velen zullen herkenning vinden, maar ook personen die niet in aanraking komen met de ziekte van alzheimer zullen erdoor getroffen worden.

Daarbij stelt Erwin Mortier zich kritisch maar ook kwetsbaar op, waardoor je je als lezer goed in kunt leven in alle tegenstrijdige gevoelens en emoties.

Citaten: Pag.25: ‘Soms keek ze op, blikte me met zoekende ogen aan. Het is gruwelijk in haar pupillen iets te bespeuren van het uitzichtloze gevecht dat zich in haar hoofd moet afspelen, de verbeter, bij voorbaat verloren strijd.’

Pag.37: ‘Aan tafel, terwijl ze een glas limonade drinkt, verslikt ze zich en kucht. Ik hoor het timbre van haat stem in kuchen. Ik herken haar. Ik schrok, zegt Lieven achteraf. Ineens hoorde ik Nelly weer. Al maanden heeft ze niets gezegd.’

Pag. 41: ‘De ziekte woedt verder. We hebben thuiszorg ingeschakeld. De dagen van mentale mist beginnen de overhand te krijgen op de steeds zeldzamere momenten van relatieve helderheid. Mijn vader wil nog steeds voor haar blijven zorgen. De ziekte houdt ook lelijk huis in haar bioritme, zodat hij ’s nachts met één oog open slaapt, en dat is op termijn onhoudbaar.’

Pag.70-71: ‘ Waar komen die gedragingen vandaan, die ze soms ontwikkelt, die uit haar opwellen en weer wegebben? Waarom neemt ze nu ineens wanneer ze opstaat uit de bank haar rok in haar ene hand, waardoor ze in een karikatuur van koketterie met één blote knie door de woonkamer wankelt?

Pag. 103: ‘Ze heeft een kast opengetrokken en krijgt alle serviesgoed over zich heen, er komt geen eind aan. Ze is verdwaald in een labyrint van drogende lakens. (...) Ze huilt en ze lacht en ze huilt en ze lacht, vier, vijf keer per minuut.’

Pag. 108: ‘Mijn vader klampt zich vast aan elk teken dat ergens in dat wegwijnende organisme nog steeds de vrouw woont die hij kent.’

Pag. 111: ‘Ik wil niet dat ze terechtkomtin handen van een witjas die op zijn protocol statistisch verantwoorde aandachtspuntjes aanvinkt en ondertussen amper oor of oog heeft voor de persoon die ze nog altijd is.

Kijken en luisteren, nauw luisteren, zegt onze huisarts. En praten, maar dat laatste ligt bij je ma natuurlijk moeilijk.’

Pag. 142-143: ‘Hebben we er goed aan gedaan voor haar te zwijgen? (...) Kon ik maar één keer in dat hoofd van haar kijken. Kon ik maar nagaan of daar nog ‘iemand’ was.’

Pag.163: ‘Weet je wat me nog het meest overtuigd heeft? Vraagt Veerle, nadat we haar samen op de achterbank van de auto hebben gehesen. Nee, zeg ik. Dat het er tenminste niet naar ouwe pis riekt.’

Pag. 182: ‘Na verloop van tijd zullen de jaren dat ze ziek was, de jaren van geploeter,miserie,niet zozeer vervagen als wel, uiteindelijk, maar één bepaalde periode worden in haar en ons bestaan. Dan zal ze niet alleen maar dit knarsende, bevende, instortende lichaam zijn dat stapvoets sterft.’

Recensie/Extra : Zie:

[http://www.recensieweb.nl/recensie/3554/Het+verlies+van+taal,+in+taal+gevat.ht
ml](http://www.recensieweb.nl/recensie/3554/Het+verlies+van+taal,+in+taal+gevat.html) en

[http://www.humo.be/tws/boeken-reviews/7283/erwin-mortier-gestameld-
liedboek.html](http://www.humo.be/tws/boeken-reviews/7283/erwin-mortier-gestameld-liedboek.html)